

Syrtveit kraftverk

Nytt kraftverk ved Syrtveitfossane i
Evje og Hornnes kommune

Foto fra nedre del av Syrtveitfossane (6.1.2021).
Vannføring ca 16 m³/s

agder energi

Innledning

Agder Energi Vannkraft (AEVK) planlegger å bygge et nytt kraftverk – Syrtveit kraftverk - i Otra ved Syrtveitfossane i Evje og Hornnes kommune i Agder. AEVK er et heleid datterselskap av Agder Energi AS (AE). AE eies av kommunene på Agder og av Statkraft.

Syrtveit kraftverk vil gi en betydelig mengde ny kraft med moderate miljøkonsekvenser og mulighet for en bedre utnytting av vannet i et allerede regulert vassdrag. Utbyggingen vil også gi ny verdiskapning både for Agder Energi og for samfunnet. AEVK eier fallrettighetene og arealer mv. i tilknytning til Syrtveitfossane.

De nye planene

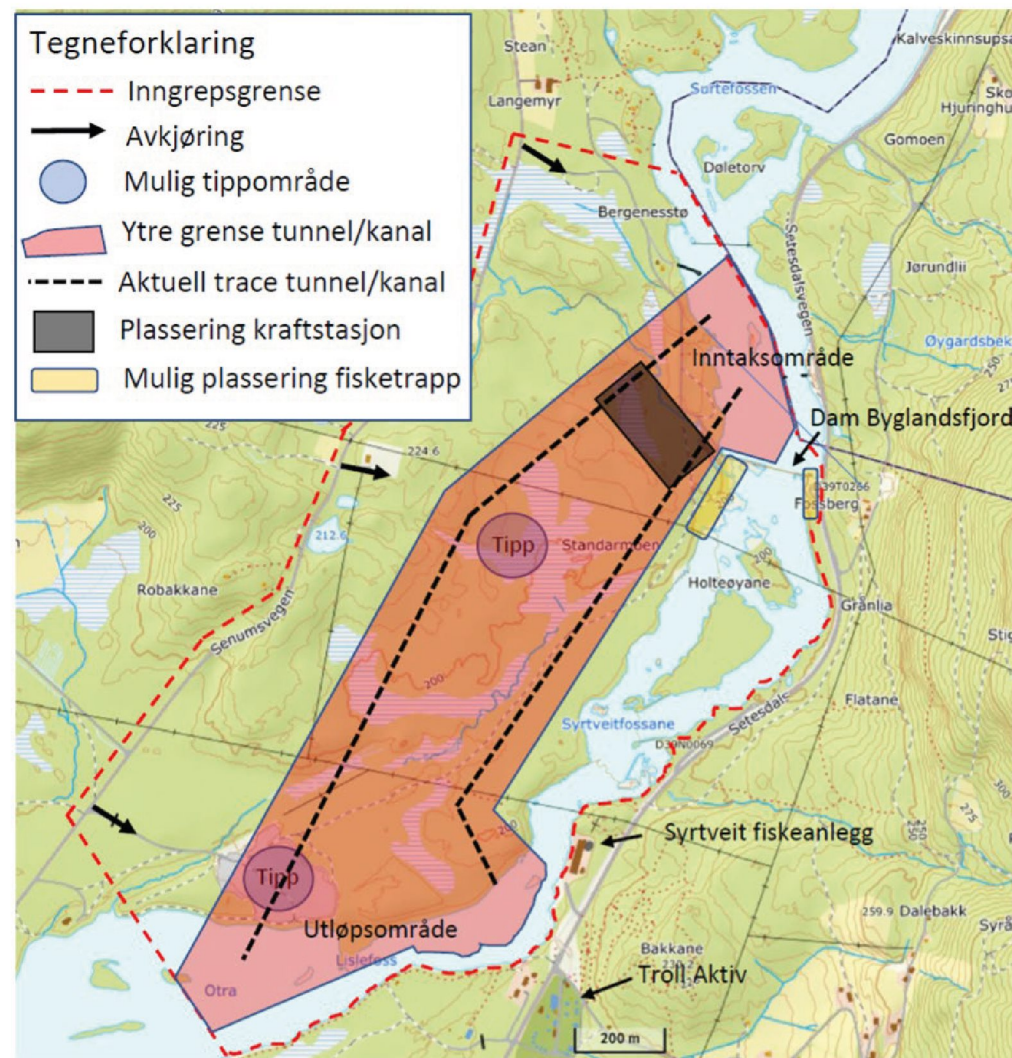
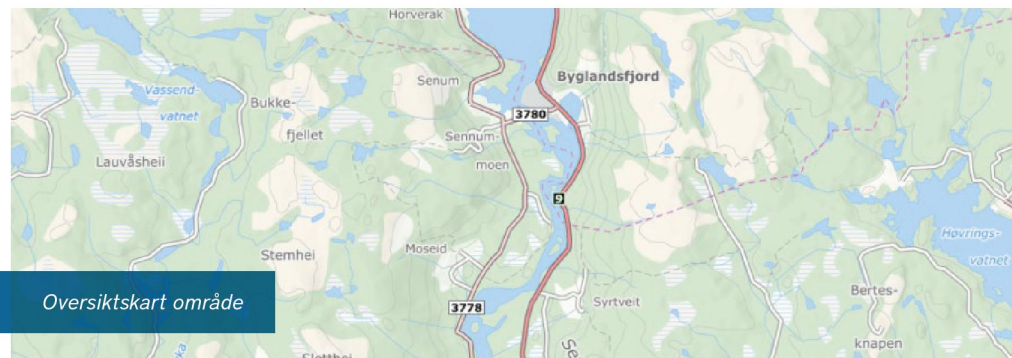
Syrtveit kraftverk planlegges å utnytte fallet på ca. 16,5 - 18 m i Syrtveitfossane nedstrøms Byglandsfjord dam. Kraftverket blir liggende på vestsiden av Otra.

Like oppstrøms Byglandsfjord dam ledes vannet via en støpt kanal inn i en tunell som munner ut i Otra nedstrøms Syrtveitfossane. Fordeling mellom kanal og tunnel, både ved inntak og utløp, er så langt ikke vurdert. Det er to hovedalternativer for utløpet, hhv opp- og nedstrøms Lislefoss. Det kan være aktuelt å kanalisere i Otra, både i forbindelse med innløp til inntaket, og ved og nedstrøms utløpet fra tunnelen.

Kraftstasjonen blir sannsynligvis plassert i øvre ende av tunnelen. Stasjonsbygget blir i hovedsak plassert under bakken, men øvre deler av bygget kan bli liggende opp i dagen.

Det er gjennomført vurderinger av ulike nett-fremføringsløsninger mellom Syrtveit kraftverk og Evje transformatorstasjon. Resultat fra analysen viser at en jordkabel løsning på vestsiden av Otra, i all hovedsak i grøft langs offentlig vei, er den mest aktuelle løsningen.

Kraftverket vil kunne få en årlig produksjon på ca. 120 GWh (120 000 000 kWh), og dette tilsvarer årsforbruket til ca. 6000 boliger.

Lovgrunnlag

Prosjektets størrelse (over 40 GWh) gjør at det innledningsvis må meldes og konsekvensutredes etter reglene i Plan- og bygningsloven.

En utbygging av Syrtveit kraftverk krever ellers konsesjon i medhold av Vassdragsreguleringsloven, og videre konsesjon/tillatelse etter Energiloven og Forurensningsloven.

Forventede virkninger av utbyggingen

Landskap og visuelle forhold

Sett i forhold til landskap og visuelle forhold vurderes redusert vannføring på utbyggingsstrekningen å være det enkeltinngrep som har størst virkning. Slipp av minstevannføring til det naturlige elveløpet vil begrense de negative virkningene. Arealinngrep i form av kanal, tunnel, kraftstasjon, veier og massedeponi vil også påvirke landskapet, men på grunn av beliggenheten på vestsiden av elva vurderes påvirkningen å være moderat. Dette er ellers inngrep som vil bli gjennomført på en måte som ivaretar landskapsmessige forhold.

Kulturminner og kulturmiljø

Alle områder som kan bli berørt av fysiske inngrep i form av graving, bygging og sprenging, vil bli undersøkt i forhold til kulturminner. Det gjelder både mhp automatisk fredete kulturminner og nyere tids kulturminner. Om mulig vil lokalisering av fysiske inngrep bli justert ved funn av fredede kulturminner.

Byggeaktivitet og forurensning

Bygging av kraftverket vil medføre et midlertidig anleggsarbeid som strekker seg over ca. 2,5- 3 år. Anleggsvirksomheten vil medføre forurensning som er vanlig ved denne type arbeider, som støy og økt trafikk i nærområdet. Begrenset tilslamming av elvevannet i forbindelse med arbeider i vassdraget vil forekomme i byggeperioden, men vil bli forsøkt minimalisert gjennom ulike avbøtende tiltak.

Naturmiljø

Den arten det er knyttet størst verneinteresser rundt er trolig Byglandsfjordbleka som finnes i denne delen av Otra. Fiskevandring er en forventet problemstilling ved en utbygging. Muligheten for tilrettelegging for toveis fiskevandring forbi Byglandsfjord dam vil derfor bli utredet. Også tiltak på kraftverkets inntak for å hindre fisk i å vandre inn i kraftverket vil utredes. Dagens krav om minstevannføring på 15m³/s fra dam Byglandsfjord, ref. gjeldende manøvreringsreglement for Otravassdraget (fastsatt ved kgl. res av 03.10.2003), videreføres. En tilrettelegging for toveis fiskevandring over dammen vil være et positivt tiltak for bleke og ørretbestanden, som vil få tilgang til å gjenoppta gamle vandringsmønstre. Disse var trolig viktige før dammen ble bygget.

Bleke. Foto: Norce

Samfunn

En utbygging av Syrtveit kraftstasjon vurderes å få en positiv samfunnsmessig effekt både lokalt og regionalt. Lokalt gjennom bedret inntektsgrunnlag for kommunen, og regionalt i form av økt verdiskapning. Hvordan andre næringsinteresser (bl.a Troll Aktiv AS og Baring AS/ Syrtveit fiskeanlegg) vil bli berørt, klarlegges i forbindelse med kommende utredninger.

Vannføring

Etter en utbygging vil vannføringen i Syrtveitfossane, fra kraftverkets vanninntak til vannutløp, bestå av minstevannføring (15 m³/s) pluss såkalt overløp over dammen, hovedsakelig i form av flomtap. Flomtap inntreer når vannføringen overskrider kraftverkets slukeevne. Utbyggingen påvirker vannføringen i vassdraget fra inntak til utløp.

Anlegget ventes å ha liten innvirkning på vannføringsforholdene ellers i vassdraget da tappingen fra Byglandsfjord dam styres i forhold til hydrologiske forhold, behovet for kraftproduksjon på de større vannkraftverkene nedstrøms i Otra, og overholdelse av offentlige krav til vannføring i vassdraget og vannstand i Byglandsfjorden. Syrtveit kraftverk vil derfor produsere på det vannet som til enhver tid ville bli tappet fra dammen.

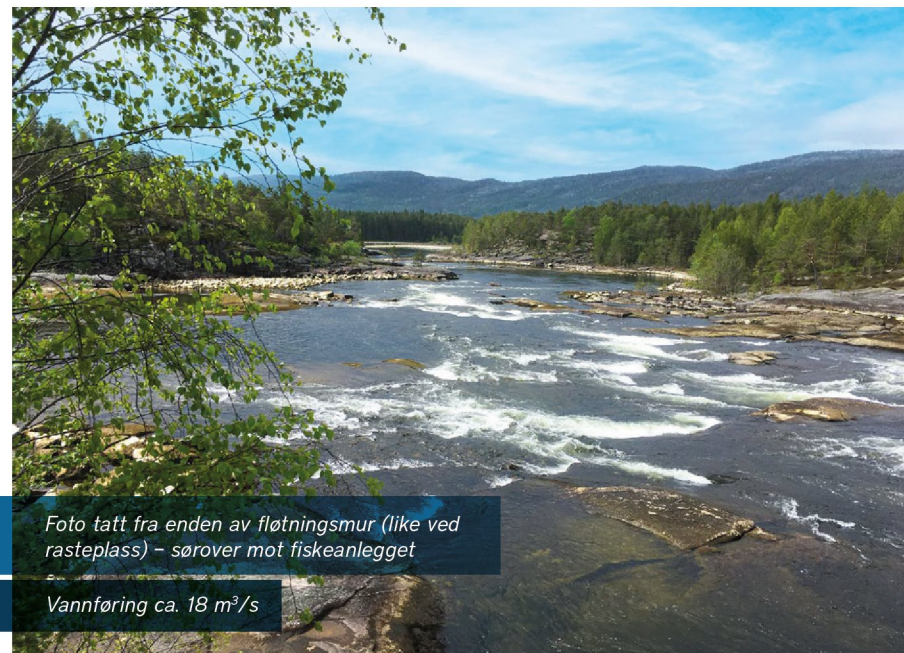

Foto tatt fra enden av fløtningsmur (like ved rasteplass) – sørover mot fiskeanlegget

Vannføring ca. 18 m³/s

Foto tatt fra fløtningsmur (like ved rasteplass) – øvre del av Syrtveitfossane.

Vannføring ca. 18 m³/s

Avbøtende tiltak

I detaljutformingen og gjennomføringen av planene vil det bli lagt vekt på å innpasse de tekniske installasjonene til landskapet, og å begrense naturinngrepenes omfang og utstrekning. Tilsvarende vil istandsetting av anleggsområder ved avslutning av anleggsfasen ha stort fokus, og dette vil omfatte tiltak knyttet til bl.a. allmenn bruk og ferdsel.

Overskuddsmasse, dvs. deponi av sprengstein fra inntakskanal, byggegrop for kraftstasjon og utløpstunnel, er en ressurs som kan bli gjenstand for senere uttak/foredling.

Slipp av minstevannføring er et særlig aktuelt avbøtende tiltak. Slipp av minstevannføring vurderes først og fremst å ha visuell betydning. Oтра vil fortsatt oppleves som ei levende elv sett fra rasteplassen ved riksvei 9.

Tiltak i form av bygging av vandringsveier for fisk forbi dammen, samt slipp av minstevannføring hele året, innebærer at utbyggingen samlet sett vil gi en positiv virkning for fiskebestanden.

Forslag til utredningsprogram

Det skal utarbeides en konsekvensutredning med fagrapporter som gjør rede for virkningene på natur, miljø og samfunn, se Melding sendt til NVE. Viktige tema blir bl.a.:

- Hydrologi. Vannføringsforhold på elvestrekningen
- Landskaps- og naturfaglige utredninger for områder som berøres av fysiske inngrep
- Kartlegging av fiskebestander, herunder klarlegging av vandringsmønster i forhold til fossen.
- Registrering og kartlegging av kulturminner.
- Klarlegge områdets bruk og egnethet med tanke på rekreasjon og tradisjonelt friluftsliv for allmennheten.
- Klarlegge økonomiske konsekvenser for næringsliv, lokalsamfunn og region.

Den videre saksgang

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) behandler konsesjonssaken. Behandlingen skjer i tre faser:

Fase 1 – Meldingsfasen

I meldingen gjør tiltakshaver rede for sine planer, og beskriver hvilke konsekvensutredninger de mener er nødvendige.

Meldingen blir kunngjort i lokalpressen og lagt ut til offentlig ettersyn i kommunen. Samtidig blir den sendt på høring til sentrale og lokale forvaltningsorganer og ulike interesseorganisasjoner. I høringsperioden vil NVE arrangere et åpent folkemøte. Meldingen vil være tilgjengelig for nedlasting på www.nve.no/vannkraft i høringsperioden. Alle kan komme med uttalelse. Som avslutning på meldingsfasen fastsetter NVE det endelige konsekvensutredningsprogrammet.

Fase 2 – Utredningsfasen

I denne fasen blir konsekvensene utredet i samsvar med det fastsatte programmet, og de tekniske og økonomiske planene utvikles videre med utgangspunkt i meldingen, høringsuttalelser og informasjon som avdekkes i løpet av utredningene. Fasen blir avsluttet med innsending av konsesjonssøknad med tilhørende konsekvensutredning til NVE.

Fase 3 – Søknadsfasen

Når planleggingen er avsluttet, vil tiltakshaver sende en konsesjonssøknad til NVE. NVE vil sende saken på høring. Etter en ny høringsrunde vil NVE deretter utarbeide innstilling i saken. Innstillingen blir sendt til Olje- og energidepartementet (OED) for sluttbehandling.

I høringsperioden vil NVE arrangere et åpent folkemøte.

Endelig avgjørelse blir tatt av Kongen i statsråd.

I en eventuell konsesjon vil OED sette vilkår for drift av kraftverket og kan gi pålegg om tiltak for å unngå eller redusere skader og ulemper.

Kontaktinformasjon

Spørsmål om saksbehandlingen kan rettes til:

Norges vassdrags- og energidirektorat / Energi- og konsesjonsavdelingen
Kontaktperson: Tord Solvang (toso@nve.no / 22 95 92 48)
Postboks 5091 Majorstua, 0301 Oslo

Spørsmål om konsekvensutredningene og de tekniske planene kan rettes til:

Agder Energi Vannkraft AS
Kontaktperson: Olav Brunvatne (olav.brunvatne@ae.no)
Postboks 603, Lundsiden, 4606 Kristiansand

Meldingen vil være tilgjengelig for nedlasting på www.nve.no/konsesjonssaker

